

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa: **V**, proti odporcovi: **JUDr. T**, správcovi konkurznej podstaty úpadcu P v konkurze, o vylúčenie veci zo súpisu konkurznej podstaty, na odvolanie navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 13. septembra 2007 č. k. 9 Cbi 15/06 – 44, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 13. septembra 2007 č. k. 9 Cbi 15/06 – 44 **z r u š u j e** a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým uznesením prvostupňový súd zastavil konanie o návrhu navrhovateľa doručeného 2.3.2006, ktorým sa domáhal vylúčiť z konkurznej podstaty pohľadávky voči zdravotníckym zariadeniam pohľadávky na dlžnom poistnom, prirážke k poistnému, poplatku z omeškania a poplatky za nesplnenie oznamovacej povinnosti, ktoré vznikli úpadcovi pred jeho zrušením. Poukázal na ust. § 103 a 104 ods. 1 OSP. V zmysle týchto ustanovení súd mal preukázané výpisom z obchodného registra Okresného súdu Bratislava I vložka č. X, že iná právnická osoba a to P po nadobudnutí právoplatnosti uznesenia Krajského súdu v Bratislave zo dňa 22.2.2007 sp. zn. 7 K 70/01-1404, ktorým súd zrušil konkurz vyhlásený dňa 20.4.2001 z dôvodu, že majetok úpadcu nepostačuje na úhradu výdavkov a odmeny správcu sa ku dňu 8.8.2007 vymazuje ex offo z obchodného registra. Vzhľadom na uvedené označený odporca nemôže byť účastníkom v konaní a súd preto konanie zastavil. Rozhodnutie o náhrade trov konania založil na ust. § 146 ods. 1 písm. c/ OSP.

Proti tomuto uzneseniu podala odvolanie navrhovateľka. Odôvodnila ho tým, že nárok bol uplatnený pred zrušením D. Predmetný návrh vychádzal z § 34 zák. č. 273/1994 Z. z. v znení neskorších predpisov a rozhodnutí Ministerstva zdravotníctva SR č. 3215/1999-A č. 5068/2001 z 19.12.2001 podľa ktorých sa majú záväzky zrušenej poisťovne voči zdravotníckym zariadeniam uhrádzať z majetku a z vymožených pohľadávok zrušenej poisťovne. Vzhľadom k tomu, že navrhovateľ mal uspokojovať záväzky zrušenej poisťovne z pohľadávok vyzval správca konkurznej podstaty, aby tieto pohľadávky odstúpil. Správca sa tým neriadil. Navrhol napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Procesnú prekážku v konaní spôsobil krajský súd svojou nečinnosťou, pretože v deň podania návrhu bol odporca riadne zapísaný v obchodnom registri a preto boli splnené všetky procesné podmienky pre konania v danej veci. Je jednou zo zásadných otázok, či správca konkurznej podstaty viedol konkurz v súlade s právnymi predpismi.

Žalovaný sa na odvolanie žalobkyne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods.2, OSP), bez pojednávania prejednal vec v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáhal preskúmania rozhodnutia, prihliadol aj na ďalšie procesné vady v postupe (§ 212 ods.1, § 214 ods. 2 písm. c/ OSP) a dospel k záveru, že odvolanie je právne dôvodné, prvostupňový súd nerozhodol vecne správne, preto jeho rozhodnutie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

Postup prvostupňového súdu sa javí ako zmätočný a nezodpovedajúci právnej situácii, ktorá vznikla v súvislosti so zánikom ZP P. Táto zdravotná poisťovňa sa dostala do úpadku a nebola schopná plniť svoje povinnosti, ktoré jej zo zákona vyplývali (stratila likviditu). Bol na ňu vyhlásený konkurz, konkurzným – Krajským súdom Bratislava dňa 20.4.2001 pod sp. zn. 7K 70/01.

Navrhovateľ sa domáhal vylúčenia z konkurznej podstaty pohľadávok voči zdravotníckym zariadeniam, pohľadávok na dlžnom poistnom, prirážky k poistnému, poplatkov z omeškania a poplatkov za nesplnenie oznamovacej povinnosti, ktoré vznikli úpadcovi (Z) pred 1.7.1999 t. j. pred jej zrušením. Návrh vychádzal z § 34 zákona č. 273/1994 Z. z. v znení neskorších predpisov a z rozhodnutí Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 3215/1999 – A zo dňa 1.7.1999 a č. M/5068/2001, podľa ktorých rozhodnutí sa majú záväzky zrušenej poisťovne uhrádzať z majetku a z vymožených pohľadávok zrušenej poisťovne.

Za nesporné medzi účastníkmi je považovaná skutočnosť, že dňa 1.7.1999 bola zrušená rozhodnutím Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 3215/1999 – A,

P a vstúpila do likvidácie, ktorú skutočnosť považuje aj odvolací súd za preukázanú. Likvidátora poisťovne vymenúva minister zdravotníctva a že likvidátor má vykonávať len úkony, ktoré smerujú k likvidácii zrušenej poisťovne. Likvidátorom bol menovaný Ing. L, ktorý podaním z 20.3.2001 podal návrh na vyhlásenie konkurzu na Z (§ 4 ods. 1 zák. č. 328/1991 Zb.).

Problematikou tejto zrušenej zdravotnej poisťovne síce v inej súvislosti sa zaoberal odvolací súd v odvolacom konaní proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave, zo 6.12.2001, č. k. 39 Cb 60/01 - 163, v rozsudku č. k. 2 Obo 70/02 z 20. septembra 2002 (vec P c/a V), ale sú zreteľne uvedené následky citovaného rozhodnutia Ministerstva zdravotníctva po zrušení tejto zdravotnej poisťovne. Už v citovanom rozhodnutí je vyslovený názor, že aj pri vyhlásení konkurzu (ktorý v tom čase už bol vyhlásený), nemožno obchádzať rozhodnutie Ministerstva zdravotníctva, ale v konkurze z neho vychádzať. Celý spor ku ktorému medzi účastníkmi došlo, treba posudzovať z dvoch hľadísk s prihliadnutím na rozhodnutie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 3215/1999 – A (aj po jeho úprave ku ktorej došlo po proteste generálneho prokurátora), ktorým bola zrušená D. Nie celkom jasné ustanovenia zákona č. 273/1994 Z. z., o zdravotnom poistení, v znení zmien a doplnení, dávajú možnosť odlišného výkladu.

Prvým hľadiskom, ktoré nemožno opomenúť je prechod práv a povinností zo zrušenej poisťovne na V v personálnom teda poisteneckom poňatí. Všetky práva a povinnosti vo vzťahu k poistencom prešli na V v takom rozsahu, v akom ich má táto poisťovňa v súvislosti s vlastnými poistencami. V tom rozdiel nemôže byť. Je len samozrejmé, že na tieto práva nie je možné nijako siahať, pretože v opačnom prípade by bývalí poistenci zrušenej poisťovne, bez vlastnej viny, mali menej práv ako ostatní, čo by bolo v rozpore s Ústavou SR.

Druhým hľadiskom pre posúdenie veci je otázka pohľadávok dlhov a iných záväzkov zrušenej poisťovne ku dňu jej zrušenia, vlastne sféra majetková. Rozhodnutie Ministerstva zdravotníctva SR o zrušení D odkazuje na postup podľa osobitného predpisu (Obchodný zákonník - § 70 až § 75) pri zrušení s likvidáciou. Návrh na vyhlásenie konkurzu mohol podať, okrem iných aj likvidátor zrušenej spoločnosti (§ 4 ods. 1, zák. č. 328/1991 Zb. ZKV v znení noviel). Po zrušení „P“ takýto právny stav nastal. Pre veriteľov nastali štandardné podmienky a stanovený postup, ako pri iných spoločnostiach, ktoré boli zrušené prípadne na majetok ktorých bol vyhlásený konkurz. Obchodný zákonník ani ZKV v prípade zdravotnej poisťovne neobsahujú osobitnú úpravu. Je nepochybné, že v prípade vyhlásenia konkurzu na majetok zrušenej zdravotnej poisťovne ide o špecifický prípad, ale

jeho osobitosť sa prejavuje, len pokiaľ vyplýva zo zákona o zdravotnej starostlivosti. Neznamená to, žeby Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky nemohlo rozhodnúť o záväzkoch zrušenej zdravotnej poisťovne ako aj o pohľadávkach veriteľov osobitne svojím rozhodnutím mimo zákona o konkurze a vyrovnaní. Tak sa aj stalo, ako je to vyššie uvedené. Rozhodnutie Ministerstva zdravotníctva SR určilo, čo treba uhrádzať z nezaplatených pohľadávok zrušenej poisťovne.

Nie je dosť jasný postup správcu konkurznej podstaty JUDr. T v samotnom konkurze Z. V spisoch sa nachádzajú (boli pripojené na výzvu odvolacieho súdu) písomné podania, tzv. „Zmluvy o postúpení pohľadávok uzatvorené podľa §§ 524 – 530 Občianskeho zákonníka a ustanovení § 27 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní“. K ich uzavretiu došlo dňa 7.7.2005 medzi postupcom JUDr. T, správcom konkurznej podstaty a Z. Nejasnosť spočíva v tom, že týmito zmluvami dochádza k právnemu postupu, ktorý zákon nepozná. Ustanovenie § 524 ods. 1/ Občianskeho zákonníka stanoví, že „Veriteľ môže svoju pohľadávku aj bez súhlasu dlžníka postúpiť písomnou zmluvou inému“.

Ďalej ustanovenie § 7 ods. 4 ZKV (zákon č. 328/1991 Zb.) upravuje stav konkurzného veriteľa (jeho zmenu). Podľa tohto ustanovenia:

„Ak došlo počas konkurzu k zmene veriteľa pohľadávky zo zákona alebo zo zmluvy, účastníkom konkurzu sa namiesto pôvodného veriteľa stáva nový veriteľ; pôvodný veriteľ a nový veriteľ túto skutočnosť oznámia súdu. Oznámenie musí byť doložené listinou preukazujúcou prechod pohľadávky, v prípade prevodu pohľadávky zmluvou o postúpení pohľadávky. K zmene účastníka konania dochádza doručením oznámenia tejto skutočnosti súdu, najneskôr však do vydania rozvrhového uznesenia (§ 30 ods. 1). Ak oznámenie nie je doložené listinou preukazujúcou prechod pohľadávky a v prípade prevodu pohľadávky zmluvou o postúpení pohľadávky, súd rozhodne o nepripustení zmeny účastníkov konkurzu uznesením. Na zámenu účastníkov konkurzu sa nevzťahuje osobitný predpis. 1b)“.

Odcitované ustanovenia jasne upravujú právo veriteľa (konkurzného veriteľa ako postupcu), pričom správca konkurznej podstaty nie je ani veriteľom ani konkurzným veriteľom, ale je správcom konkurznej podstaty, ktorého práva a povinnosti sú vymedzené v Zákone o konkurze a vyrovnaní. Nijaké práva veriteľa (konkurzného veriteľa) nemá, preto ich nemôže ani aplikovať.

Správca podstaty pohľadávku, ako nehmotný majetok ak spĺňa tieto kritéria, a sú splnené podmienky, v konkrétnom prípade aj podmienky stanovené rozhodnutím

Ministerstva zdravotníctva SR môže speňažiť, ale len v rámci týchto určených podmienok. Do akej miery to bolo dodržané, zo spisov to zistiť nebolo možné. K otázke speňaženia pohľadávky odvolací súd vyslovil právny názor už v odvolacom konaní 2 Obo 17/2007 (vec Krajského súdu v Bratislave 9Cbi 15/06) a na tomto názore nič nemení.

Značne zjednodušený postup bol zachovaný pri zastavení konania z dôvodu, že Krajský súd Bratislave uznesením z dňa 22.2.2007 sp. zn. 7 K 70/01-1404 zrušil konkurz vyhlásený dňa 20.4.2001 z dôvodu, že majetok úpadcu nepostačuje na úhradu výdavkov a odmeny správcu sa ku dňu 8.8.2007 vymazuje ex offo z obchodného registra. Vzhľadom na uvedené označený odporca nemôže byť účastníkom v konaní. Tu odvolací súd poznamenáva, že „ex offo“ sa nerobí ani zápis ani výmaz z obchodného registra. Pripisujú sa tu výmazu zápisu z obchodného registra, ktoré vždy nemá. Zápis v obchodnom registri, pre obchodnú spoločnosť má konštitutívnu povahu, teda ak je zápis povinný bez neho nie je možné v rámci Obchodného zákonníka (alebo iného zákona) vykonávať činnosť, ktorú príslušný zákon vyžaduje. Podkladom pre zápis je listina, ktorá zápis zakladá a nie návrh (žiadosť) na zápis.

Zákon o obchodnom registri č. 530/2003 Z. z. (v znení zákona č. 432/2004 Z. z.) neupravuje vznik a zánik právnickej osoby ako podnikateľského subjektu, ale má taxatívne vymedzený predmet úpravy v § 1 písm. a) – f). Obchodný zákonník (zákon č. 513/1991 Zb. v platnom znení) upravuje vznik obchodných spoločností, aké podmienky musia splniť, aby ich bolo možné považovať za obchodné spoločnosti (družstvá), medzi ktorými náležitosťami aj obligatórny zápis v obchodnom registri. Súvisí to s právami predovšetkým podľa obchodného zákonníka, právom podnikania. Pritom ide o právnickú osobu v zmysle Občianskeho zákonníka.

Konanie o zápis do obchodného registra je konaním návrhovým a nikde nie je upravené, že by konanie o výmaz z obchodného registra nebolo konaním návrhovým, že by súd také konanie mohol začať z úradnej moci. Z povahy veci vyplýva, že ak sú splnené podmienky pre tento výmaz a štatutárny orgán takej spoločnosti požiada (podá návrh) na tento výmaz konanie bude úplne jednoduché, pretože mu nebude mať kto oponovať. Rozdielny postup bude, ak tomuto výmazu osoba s naliehavým právnym záujmom bude odporovať, potom treba vychádzať z ustanovenia § 20a Občianskeho zákonníka v odseku 2/, ktoré stanovuje, že „Právnická osoba zapísaná v obchodnom registri alebo inom zákonom určenom registri zaniká dňom výmazu z tohto registra, pokiaľ osobitné zákony neustanovujú inak“, odsek 3 citovaného ustanovenia ustanovuje, že „Pred zánikom

právnickej osoby sa vyžaduje jej likvidácia, pokiaľ celé jej imanie nenadobúda právny nástupca alebo osobitný predpis neustanovuje inak“.

Až po zachovaní tohto postupu pri zániku žalobcu ako právnickej osoby bude možné hovoriť o zániku právnickej osoby so všetkými dôsledkami. Taká úprava ako je vykladaná (nielen) prvostupňovým súdom nie je v žiadnom susednom štáte, menovite ani v ČR, s ktorou sme mali aj po roku 1990 spoločnú úpravu (na tej skutočnosti odvolací súd však svoj názor nezakladá).

Navrhovateľ vstúpil do určitých práv pri zrušení Z na základe rozhodnutia Ministerstva zdravotníctva, teda tzv. singulárnej sukcesie a nijaký konkurzný súd ani správca podstaty ho týchto práv nemohol pozbaviť. Ťažko je vysvetliteľný postup v celom konkurznom konaní, keď v jeho priebehu dochádza k speňažovaniu majetku podstaty, vedú sa incidenčné žaloby, na ktoré okolnosti súd neprihliada a konkurz zruší podľa § 44 ods. 1 písm. d/ ZKV. Mohol tak urobiť po zistení stavu dlžníkovho majetku, ale predtým ako ho speňažoval, pravda pri rešpektovaní rozhodnutia Ministerstva zdravotníctva SR.

Postup súdu, sa za tohto stavu javí ako nerealizovateľný. Tie právne subjekty, ktoré týmto postupom boli dotknuté nájdu právny spôsob, ako dať právne vzťahy do súladu so zákonom. Odvolací súd nemôže vychádzať zo zjavne protiprávneho postupu a poskytnúť právam, ktoré z neho vzišli právnu ochranu, pretože sú v rozpore s dobrými mravmi. Nijaké ustanovenie neumožňuje konkurznému súdu, aby o konkurze rozhodol skôr ako bude rozhodnuté o incidenčných žalobách, ktoré tvoria súčasť konkurzného konania, z konkurzného konania vychádzajú a výsledok konkurzu na nich závisí. Postupom súdu však v tomto prípade incidenčné žaloby boli prakticky procesne zlikvidované dané do polohy, ako keby ani neboli podané. Konkurzný súd pristúpil na návrh správcu konkurznej podstaty, ktorý tieto žaloby navrhol riešiť v podstate pozbavením právnej subjektivity úpadcu a tým aj vlastnej povinnosti incidenčné spory ukončiť, ako správca konkurznej podstaty.

V ďalšom konaní prvostupňový súd bude musieť sa procesne vypořadať počnúc návrhom, dať ho do súladu s príslušnými procesnými ustanoveniami.

Právny názor odvolacieho súdu vyslovený v tomto rozhodnutí je pre ďalší postup prvostupňového súdu záväzný, v novom rozhodnutí súd znova rozhodne aj o trovách pôvodného a odvolacieho konania (§ 226 OSP).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave dňa 31. januára 2008

JUDr. Jozef Štefanko, v.r.
predseda senátu